

analyzing the performance of medical college students with vegetative dysfunction in subject “Anesthesiology and emergency medicine” in the course of taking dietary supplement “Nutrof®Total”. The experiment involved 2 groups of female medical college students (36 girls) aged from 18 to 20 years with asthenopic and asthenic complaints. The female students of the experimental group (17 girls) took the abovementioned dietary supplement during 4 months. Both groups of the surveyed were thoroughly examined (ophthalmologic, vegetative system examination, as well as the analysis of their study performance). It has been found that in the experimental group the students’ state of the vegetative system has become much better (60,1% of the surveyed). As a result of the improvement of the vegetative nervous system, general well-being and the decrease of the number of complaints their study performance has increased about 31,6%, as a result of the increase of their activity – about 15,7%, the improvement of their attentiveness and diligence – about 22,1%, the acquisition of knowledge – about 18,9%. The comparative analysis of study performance in both groups of students has shown that it is worse in the surveyed of the control group, who didn’t take any drugs. The improvement of study performance contributes to the development of students’ creative potential, forms their positive motivation, active professional and life attitude, which helps to improve the educational process efficiency.

Keywords: medical college students, subject “Anesthesiology and emergency medicine”, improvement of study performance, improvement of attention, vegetovascular dystonia, vitamin therapy.

Подано до редакції 13.10.2016

Рецензент: д. пед. н., проф. І. В. Бужина

УДК: 378.147+371.15+796.034

Петро Борисович Джуринський,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін,
Софія Володимирівна Бурдюжа,
студентка магістратури зі спеціальності «Фізичне виховання»,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Фонтанська дорога, 4, м. Одеса, Україна,

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті представлено педагогічні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Визначено поняття «фізкультурно-оздоровча діяльність учителя фізичної культури», «фізкультурно-оздоровче середовище». Запропоновано компоненти, критерії, методи та педагогічні умови навчання. Розроблено і перевірено експериментальну модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Встановлено, що одержані результати на прикінцевому етапі педагогічного експерименту є статистично значущими. Отримані дані підтвердили доцільність педагогічних методик підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Ключові слова: фізкультурно-оздоровча діяльність, фізкультурно-оздоровче середовище, фізкультурно-оздоровчі заходи, майбутні учителі фізичної культури, структура підготовки, процес підготовки, експериментальна модель, педагогічні умови.

В умовах подальшої Євроінтеграції важливого значення набуває модернізація освіти на принципах демократизації та гуманізації, створення умов для всебічного розвитку інтелектуальних і професійних якостей особистості й формування високого рівня її здоров'я. Посилення фізкультурно-оздоровчої функції фізичної культури у загальноосвітніх навчальних закладах має на меті створення для учнів сприятливого фізкультурно-оздоровчого навчального середовища, що потребує спрямування процесу підготовки студентів на формування особистості, здатної виконувати роль керівника фізкультурно-оздоровчої освіти у загальноосвітній школі. Питання підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультур-

но-оздоровчої діяльності зумовлені необхідністю подолання суперечностей, які виникають між вимогами суспільства до підготовки майбутніх учителів фізичної культури, змістом професійно-орієнтованих дисциплін і сучасними педагогічними технологіями, орієнтацією на нові моделі навчально-виховного процесу у вищій школі та традиційною підготовкою фахівця.

Дослідження виконувалося відповідно з вимогами щодо реформування вищої педагогічної освіти, підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової, реабілітаційної, рекреаційної та здоров'язбережувальної діяльності, що визначено в Законах України «Про

вищу освіту», «Про освіту», «Про фізичну культуру і спорт», «Національній стратегії розвитку освіти на 2012-2021 рр. в Україні», Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту, які наголошують на необхідності безперервності, диверсифікації та гнучкості, прогностичності, доступності, відкритості, гуманістичній спрямованості фізкультурної педагогічної освіти.

Теоретичні і методичні засади підготовки педагогічних кадрів досліджувались вітчизняними вченими (І. Богданова, А. Богуш, Б. Долинський, З. Курлянд, Г. Яворська та і н.), зокрема вивчалася підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (Є. Вільчковський, Ю. Курамшин, О. Куц, Л. Суценко, О. Тимошенко); формування підготовленості до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури (Є. Вільчковський, П. Джуринський, В. Наумчук, Л. Суценко, О. Тимошенко) [2; 5; 8; 10; 11; 12]. Проблема фізичного вдосконалення засобами рухової активності була під пильною увагою науковців різних часів, предметом досліджень виступили різноманітні аспекти: фізична підготовка, формування здорового способу життя, культура здоров'я, фізичне оздоровлення організму (В. Бобрицька, В. Горашук, Є. Захаріна, М. Носко) тощо [1; 3; 6; 9].

Як засвідчили результати масових обстежень фізичного стану і стану здоров'я школярів (К. Дроздова, О. Дубогай, Т. Круцевич, С. Страшко, В. Подгорна та ін.), традиційні способи фізичного виховання є малоефективними. Наслідки цього загрозливі – фізіологічна неготовність більшості школярів до навчання і виконання громадянських обов'язків, величезні витрати на лікування і реабілітацію поширення шкідливих звичок, зростання дитячої і підліткової агресивності, що зумовило необхідність пошуку нових фізкультурно-оздоровчих педагогічних підходів, які би змогли підвищити стан здоров'я школярів [4; 5; 7]. Результати аналізу наукових джерел свідчать, що словосполучення «фізкультурно-оздоровча діяльність» і «фізкультурно-оздоровча робота» використовуються в одному значенні та розглядаються «як один з основних напрямів впровадження фізичної культури». Зазначається, що «фізкультурно-оздоровча діяльність спрямована на підтримання та зміцнення здоров'я у виробничій, навчально-виховній та соціально-побутовій сферах» та пояснюється, що «в навчально-виховній сфері (дошкільних виховних, середніх загальноосвітніх, професійних навчально-виховних, вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації) фізкультурно-оздоровча робота здійснюється в поєднанні з фізичним вихованням дітей та молоді, з урахуванням стану здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку» [4; 11]. Щодо завдань фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями на сучасному етапі, то передбачається піднесення оздоровчої функції фізичної культури, що буде

відображено в нормативному відпрацюванні рухового режиму, загальноосвітньої школи, забезпечення диференційованого підходу до різних груп дітей, посилення мотиваційного компонента виховання здорового способу життя; впровадження ефективних форм, методів і засобів фізкультурно-оздоровчої діяльності та видів спорту з урахуванням місцевих особливостей, традицій, умов праці та відпочинку жителів села; виховання відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточення як до вищої індивідуальної і суспільної цінності; формування у дітей та учнівської молоді навичок здорового способу життя; оптимізації режиму навчально-виховного процесу; збільшення рухової активності дітей та учнівської молоді [4; 11]. Отже, аналіз наукової літератури виявив, що в режимі дня загальноосвітньої школи здебільшого повинні використовуватися заходи фізкультурно-оздоровчої роботи, необхідно використовувати гімнастику до уроків, фізкультхвилинки у процесі уроків, години здоров'я та рухливі перерви, а також позакласні заняття. Окрім цього, потужною формою фізкультурно-оздоровчої діяльності є літні оздоровчі табори [7; 8; 12].

Проблема педагогічних засад підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності викликає необхідність пошуку способів її вирішення.

Метою статті є розкриття педагогічних засад підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Завдання дослідження: 1) встановити структурні компоненти, критерії та рівні підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності; 2) визначити педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності; 3) розробити й перевірити експериментальну модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності.

На теоретичному рівні було використано такі методи дослідження: системний аналіз філософської та педагогічної наукової літератури з проблем професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; логічний – під час дослідження теоретичних засад досліджуваної проблеми; теоретичне моделювання – з метою розробки моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності; емпіричні: діагностувальні (опитування, анкетування, тестування) для дослідження стану підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності; спостереження за навчально-виховним процесом; праксиметрії: вивчення навчальних планів, нормативів, державних стандартів, програм, аналіз продуктів діяльності студентів; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний етапи); методи математичної статистики.

Фізкультурно-оздоровча діяльність є однією з найважливіших складових фізичного виховання в школі, яка проводиться у позаурочний час, до неї відносяться заходи, спрямовані на поліпшення здоров'я та фізичного розвитку учнів: ранкова гімнастика, гімнастика до навчальних занять, фізкультхвилинки на уроках, рухливі ігри на перервах, спортивні змагання, свята та конкурси. Щодо форм організації фізкультурно-оздоровчої діяльності зі школярами в оздоровчих таборах рекомендуємо як обов'язкову спортивну годину товариські зустрічі з видів спорту, туристичні естафети, фізкультхвилинки в загоні, спартакіади, воєнізовані естафети, легкоатлетичний крос, спортивні аукціони, веселі старты, дні здоров'я, день Нептуна, спортивні вікторини та КВК, спортивні та рухливі ігри, туристичні походи та змагання тощо, але з урахуванням фізичного стану і стану здоров'я учнів, особливостей їх диференціювання на основну, підготовчу та спеціальну медичну групи.

Учитель фізичної культури повинен здійснювати безпосереднє організаційне та методичне керівництво позакласною роботою з фізичного виховання, має організовувати діяльність спортивних секцій та тренування збірних команд, залучаючи для цього фізкультурний актив школи, учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл, учителів-предметників; учитель фізичної культури має планувати загальношкільні фізкультурно-оздоровчі та спортивні заходи та забезпечувати їх проведення спільно: педагогічним колективом та батьківським загалом.

Сформулюємо визначення поняття «фізкультурно-оздоровча діяльність в навчальних закладах»: один з основних напрямів впровадження фізичної культури в навчальне середовище, спрямований на формування, підтримання та зміцнення здоров'я дітей і молоді, здійснюється з урахуванням стану їхнього здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня розглядаються як складові фізкультурно-оздоровчої діяльності. Головною ознакою спортивно-масових заходів є те, що, враховуючи їх змагальний характер, до них можуть залучатися тільки ті учні, які не мають обмежень щодо стану свого здоров'я. До обов'язкових фізкультурно-оздоровчих заходів відносимо урок, усі фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня, заняття з учнями, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи, «Дні здоров'я та фізичної культури», заняття з плавання (для навчальних закладів, що мають відповідні умови чи угоди зі спортивними клубами, іншими навчальними закладами, де є басейни), Всеукраїнські спортивні ігри школярів «Старты надій»; Всеукраїнські змагання за комплексними тестами оцінки стану фізичної підготовленості «Зміна»; Всеукраїнські змагання з футболу на призи клубу «Шкіряний м'яч»; Всеукраїнська Спартакіада для дітей-сиріт і дітей, які залишились без піклування батьків (школи-

інтернати). Слід виділити позашкільну складову фізкультурно-оздоровчої діяльності, яка здійснюється за бажанням (фізкультурні гуртки у школі, оздоровчі табори, у тому числі недалеко від водоймищ) або самостійно (ранкова гімнастика, домашні завдання, фізкультпаузи, загартовування, активний відпочинок).

Фізкультурно-оздоровча діяльність учителя фізичної культури передбачає впровадження фізкультурно-оздоровчих, спортивно-масових, здоров'язбережувальних, рекреаційних та реабілітаційних методик у навчально-виховний процес, які сприяють зміцненню, збереженню, відновленню та розвитку здоров'я учнів, підвищенню рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості та спрямовані на формування фізкультурно-оздоровчого навколишнього середовища.

Розглядаємо фізкультурно-оздоровче навчальне середовище як сукупність антропогенних природних факторів, що сприяють задоволенню людиною власних потреб, здібностей, зміцнення, збереження, відновлення та розвитку здоров'я, підвищення рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості. Воно допомагає впровадженню навчання як процесу взаємодії учнів і вчителя, результатом якого є засвоєння знань, умінь, навичок, способів творчої діяльності, системи цінностей учасників освітнього процесу. У структурі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності ми виявили компоненти: мотиваційний, змістовий, технологічний, рефлексивний та фізкультурно-оздоровчий; критерії: ціннісний, когнітивний, організаційно-діяльнісний, оцінно-моніторинговий, фізкультурно-поведінковий; рівні сформованості: високий, достатній, базовий, елементарний. Нами був проведений початковий зріз показників, за результатами якого здійснено кількісний та якісний аналіз сформованості рівнів підготовленості до фізкультурно-оздоровчої діяльності майбутніх учителів фізичної культури, який засвідчив, що респонденти експериментальної (ЕГ) та контрольної (КГ) груп перебували на відносно однакових рівнях підготовленості: більшість учасників експерименту мали елементарний (ЕГ – 30%, КГ – 27%) і базовий (ЕГ – 37%, КГ – 39%) рівні, достатній рівень було виявлено у 20% ЕГ та 22% у КГ, високий – 13% – виявлено у ЕГ та 12% – у КГ.

Процес підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності включав в себе педагогічні умови: формування мотивації на здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності; міждисциплінарний зв'язок фізкультурно-оздоровчої освіти з дисциплінами гуманітарного, соціально-економічного, природничо-наукового, професійно-практичного циклів підготовки; впровадження в процес підготовки інтерактивних методів навчання і виховання; залучення до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Було розроблено і перевірено модель підготовки майбутніх учителів

фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності, яка передбачала поетапну реалізацію педагогічних умов. На когнітивно-формульованому етапі було озброєно студентів знаннями із сучасних методів і технологій навчання щодо виховання культури рухів, культури здоров'я, особистої і колективної гігієни, основних понять сфери фізичної культури і спорту, необхідності дотримання активного, здорового способу життя та ін. На репродуктивно-діяльнісному етапі студенти набули прикладних умінь і навичок фізкультурно-оздоровчої діяльності. Третій – креативно-професійний етап – передбачав розробку сценаріїв, проєктів, планів, положень, комплексів фізичних вправ, фізкультурно-оздоровчих технологій навчання майбутніми педагогами з фізичної культури. На четвертому – рефлексивно-оцінювальному етапі – втілювалися одержані студентами знання, уміння і навички фізкультурно-оздоровчої діяльності під час педагогічної практики у ЗОШ, літніх оздоровчих таборах, проведення поза-класних та позашкільних заходів. Результатом упровадження експериментальної моделі виступила сформованість рівнів підготовленості майбутніх учителів

фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності.

На прикінцевому етапі педагогічного експерименту для підтвердження статистичної значущості перевірку одержаних даних ми здійснили за λ -критерієм Колмогорова-Смірнова [4]. Було висунуто статистичну гіпотезу H_1 : різниця між розподілами контрольної та експериментальної груп достовірна. Серед визначених модулів різності відносних частот ми обрали найбільший модуль, який означений як d_{\max} . Емпіричні значення критерію λ здійснювалися за

$$\lambda = d_{\max} \cdot \sqrt{\frac{n \cdot n_2}{n_1 + n_2}}$$

допомогою формули:

, де n_1 – кількість спостережень у виборці КГ, n_2 – кількість спостережень в ЕГ, d_{\max} – найбільша абсолютна різниця. Одержані дані заносилися до таблиці 1. Різниця між розподілами вважається достовірною, якщо абсолютна величина максимальної різниці $d_{\text{емп}}$ досягає або перевищує $d_{0,05}$, і тим більше достовірною, якщо $d_{\text{емп}}$ досягає чи перевищує $d_{0,01}$.

Таблиця 1.

Модуль розбіжності відносних частот для експериментальної групи (ЕГ) та контрольної групи (КГ) респондентів (за результатами прикінцевого етапу педагогічного експерименту).

Рівень підготовки	Відносна частота ЕГ (f)	Відносна частота КГ (f)	Модуль різності частот (d_{\max}) (f ЕГ – f КГ)
Елементарний	3/127=0,03	13/129=0,10	0,07
Базовий	32/127=0,25	49/129=0,38	0,13
Достатній	48/127=0,38	36/129=0,28	0,10
Високий	44/127=0,35	31/129= 0,24	0,11

Як видно з таблиці 1, модуль розбіжності відносних частот (d_{\max}) для ЕГ та КГ респондентів складав на елементарному рівні – 0,07; базовому – 0,13; достатньому – 0,10; високому – 0,11. Було одержано, що $d_{\text{емп}} > d_{0,01}$. Отже, різниця є достовірною. За результатами формульованого експерименту одержано:

$$\lambda_{\text{емп}} = 0,13 \cdot \sqrt{\frac{127 \cdot 129}{127 + 129}} = 0,13 \cdot 8,00 = 1,04$$

За таблицею розрахунків визначено, що $\lambda_{\text{кр}} = 1,04$, отже, $\lambda_{\text{емп}} > \lambda_{\text{кр}}$, це підтверджує гіпотезу H_1 . Емпіричний розподіл більший за $\lambda_{\text{кр}}$, отже, одержані результати на прикінцевому етапі педагогічного експерименту є статистично значущими.

Отже, виявлені результати засвідчили доцільність реалізації у вищому навчальному закладі експериментальної моделі та педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультур-

но-оздоровчої діяльності.

З'ясовано, що фізкультурно-оздоровча діяльність учителя фізичної культури передбачає впровадження фізкультурно-оздоровчих, спортивно-масових, здоров'язбережувальних, рекреаційних та реабілітаційних методик у навчально-виховний процес, які сприяють зміцненню, збереженню, відновленню та розвитку здоров'я учнів, підвищенню рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості та спрямовані на формування фізкультурно-оздоровчого навколишнього середовища.

Визначено компоненти підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності: мотиваційний, змістовий, технологічний, рефлексивний та фізкультурно-оздоровчий; критерії: ціннісний, когнітивний, організаційно-діяльнісний, оцінно-моніторинговий, фізкультурно-поведінковий; рівні сформованості: високий, достатній, базовий, елементарний. Процес підготовки включав у себе педагогічні умови: фор-

мування мотивації на здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності; міждисциплінарний зв'язок фізкультурно-оздоровчої освіти з дисциплінами гуманітарного, соціально-економічного, природничо-наукового, професійно-практичного циклів підготовки; впровадження в процес підготовки інтерактивних методів навчання і виховання; залучення до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Розроблено і перевірено модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності, яка ґрунтувалася на аксіологічному, системному, особистісно-діяльнісному та культурологічному підходах.

На прикінцевому етапі педагогічного експерименту для підтвердження статистичної значущості

перевірку одержаних даних ми здійснили за λ -критерієм Колмогорова-Смірнова. Було встановлено, що одержані результати на прикінцевому етапі педагогічного експерименту є статистично значущими. Отримані дані засвідчили доцільність реалізації у вищому навчальному закладі перевіреної експериментальної моделі та педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності. У перспективі подальших розвідок ми реалізуємо навчально-методичний супровід процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності на більш пізніх етапах підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бобрицька В. І. Теоретичні і методичні основи формування здорового способу життя у майбутніх учителів у процесі вивчення природничих наук : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / В. І. Бобрицька. – К., 2006. – 40 с.

2. Вільчковський Е. С. Професійна спрямованість підготовки фахівців з фізичного виховання / Е. С. Вільчковський // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні (1992-2002): збірник наук. праць до 10-річчя АПН України. – Харків : ОВС, 2002. – С. 301-309.

3. Горашук В. П. Формирование культуры здоровья школьников (теория и практика) : монографія / В. П. Горашук. – Луганск : Альма-матер, 2003. – 376 с.

4. Джури́нський П. Б. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності : монографія / П. Б. Джури́нський. – Одеса : В-во ТОВ «Лерадрук», 2012. – 422 с.

5. Долинський Б. Т. Методологія здоров'язберігаючої діяльності майбутнього вчителя початкової школи : монографія / Б. Т. Долинський. – Одеса: Видавець М. П. Черкасов, 2010. – 266 с.

6. Захаріна Є. А. Формування мотивації до рухової активності у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 24.00.02 / Є. А. Захаріна. – К., 2008. – 23 с.

REFERENCES

1. Bobrytska, V. I. (2006). *Teoretychni i metodychni osnovy formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia u maibutnikh uchyteliv u protsesi vyvchennia pryrodnychkh nauk* [Theoretical and methodological bases for the formation of healthy lifestyle in future teachers in the course of studying natural sciences]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

2. Vilchkovskyi, E. S. (2002). *Profesiina spriamovanist pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia* [Professional orientation of training physical education teachers]. *Rozvytok pedahohichnoi i psykhologichnoi*

7. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Т. I : підручник / Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімпійська література. – 392 с.

8. Куц О. С. Нові технології та критерії оцінки власне педагогічних здібностей вчителя фізичної культури загальноосвітньої школи / О. С. Куц, І. Н. Лапичак // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – Луцьк, 2002. – С. 157-159.

9. Носко М. О. Вплив занять з фізичної культури на стан здоров'я та фізичну підготовленість студентської молоді / М. О. Носко, А. П. Кривенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / під ред. Єрмакова С. С. – Харків : ХХП, 2000. – № 22. – С. 14-18.

10. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Л. П. Сущенко. – К., 2003. – 45 с.

11. Теория и методика физической культуры: Учебник / Под. ред. проф. Ю.Ф. Курамшина. – 4-е изд., стереотип. – М.: Советский спорт, 2010. – 464 с.

12. Тимошенко О. В. Оптимізація професійної підготовки вчителів фізичної культури / О. В. Тимошенко, Л. П. Сущенко // Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи / За ред. М. Лук'янченка, Ю. Шкретія, Е. Боляха, А. Матвеева. – Дрогобич : КОЛО, 2005. – С. 103-112.

nauk v Ukraini (1992-2002): zbirnyk nauk. prats do 10-richchia APN Ukrainy – Development of pedagogical and psychological sciences in Ukraine: collection of scientific works for 10th anniversary of APS of Ukraine. (pp. 301-309). Kharkiv: OVS [in Ukrainian].

3. Horashchuk, V. P. (2003). *Formirovanie kul'tury zdorovya shkolnikov (teoriya i praktika): monografiya* [Formation of school students' health culture: monograph]. Luhansk: Alma-mater [in Russian].

4. Dzhuryynskiy, P. B. (2012). *Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv*

fizychnoi kultury do zdoroviazberzhuvalnoi profesiinoi diialnosti: monohrafiia [Theoretical and methodical bases of preparing future physical education teachers for health-saving professional activities: monograph]. Odesa: V-vo TOV "Leradruk" [in Ukrainian].

5. Dolynskiy, B. T. (2010). *Metodolohiia zdoroviazberhaiuchoi diialnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly: monohrafiia [Methodology of health-saving activities of a future primary school teacher: monograph].* Odesa: Vydavets M. P. Cherkasov [in Ukrainian].

6. Zakharina, Ye. A. (2008). Formuvannia motyvatsii do rukhovoї aktyvnosti u protsesi fizychnoho vykhovannia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Forming motivation to physical activity of university students]. *Extended abstract of candidate's thesis.* Kyiv [in Ukrainian].

7. Krutsevych, T. Yu. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia: pidruchnyk [Theory and methods of physical education: textbook].* (Vol. 1). Kyiv: Olimpiiska literatura [in Ukrainian].

8. Kuts, O. S., Lapychak, I. N. (2002). Novi tekhnolohii ta kryterii otsinky vlasne pedahohichnykh zdibnostei vchytelia fizychnoi kultury zahalnoosvitnoi shkoly [New technologies and assessment criteria of pedagogical skills of a Physical education teacher]. *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi: zb. nauk. pr. – Physical education, sports and health culture in modern society* (pp. 157-159). Lutsk [in Ukrainian].

9. Nosko, M. O., Kryvenko, A. P. (2000). Vplyv zaniat z fizychnoi kultury na stan zdorovia ta fizychnu pidhotovlenist studentskoї molodi [Impact of physical education lessons of students' health and physical fitness]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu : zb. nauk. pr. – Pedagogy, psychology and medicobiological issues of physical education and sports: collection of scientific works*, 22, 14-18. Yermakov, S. S. (Ed.). Kharkiv: XXPI [in Ukrainian].

10. Sushchenko, L. P. (2003). Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoї pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodical bases of professional training of future physical education teachers at higher educational institutions]. *Extended abstract of doctor's thesis.* Kyiv [in Ukrainian].

11. Kuramshin, Yu. F. (Ed.). (2010). *Teoriia i metodyka fizychnoi kultury: uchebnyk [Theory and methods of physical culture: textbook].* 4th ed. rev. Moscow: Sovetskyi sport [in Russian].

12. Tymoshenko, O. V., Sushchenko, L. P. (2005). Optyimizatsiia profesiinoї pidhotovky vchyteliv fizychnoi kultury [Optimisation of professional training of physical culture teachers]. *Realizatsiia zdorovoho sposobu zhyttia – suchasni pidkhody – Implementation of healthy lifestyle – modern approaches.* (pp. 103-112). Lukianchenko, M., Shkrebtii, Yu., Boliakh, E., Matvieiev, A. (Eds.). Moscow. Drohobych: KOLO [in Ukrainian].

Петр Борисович Джурицкий,

доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедры теории и методики физической культуры и спортивных дисциплин,

София Владимировна Бурдюжа,

студентка магистратуры, специальность «Физическое воспитание»,

Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского, ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ К ФИЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Физкультурно-оздоровительная деятельность учителя физической культуры предусматривает внедрение физкультурно-оздоровительных, спортивно-массовых, здоровьесберегающих, рекреационных и реабилитационных методик в учебно-воспитательном процессе, которые способствуют укреплению, сохранению, возобновлению и развитию здоровья учеников, повышению уровня физического развития и физической подготовленности и направлены на формирование физкультурно-оздоровительной окружающей среды. Определены компоненты подготовки: мотивационный, содержательный, технологический, рефлексивный и физкультурно-оздоровительный; критерии: ценностный, когнитивный, организационно-деятельностный, оценочно-мониторинговый, физкультурно-поведенческий; уровни сформированности: высокий, достаточный, базовый, элементарный. Процесс подготовки включал педагогические условия: формирование мотивации на осуществление физкультурно-оздоровительной деятельности; междисциплинарная связь физкультурно-оздоровительного образования с дисциплинами гуманитарного, социально-экономического, естественнонаучного, профессионально-практического циклов подготовки; внедрение в процесс подготовки интерактивных методов обучения и воспитания; привлечение к физкультурно-оздоровительной деятельности. Была разработана и проверена модель подготовки будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной деятельности, которая предусматривала поэтапную реализацию педагогических условий. На когнитивно-формировочном этапе студенты получили знания о современных методах и технологиях обучения относительно воспитания культуры движений, культуры здоровья, личной и коллективной гигиены, об основных понятиях сферы физической культуры и спорта и т.д. На репродуктивно-деятельностном этапе подготовки студенты приобрели прикладные умения и навыки физкультурно-оздоровительной деятельности. На креативно-профессиональном этапе предусматривалась творческая разработка сценариев, проектов, планов, положений, ком-

плексов физических упражнений, физкультурно-оздоровительных технологий обучения. На рефлексивно-оценочном этапе воплощались полученные студентами знания, умения и навыки физкультурно-оздоровительной деятельности во время педагогической практики, летних оздоровительных лагерях, при проведении внеклассных и внешкольных физкультурно-оздоровительных мероприятий. В качестве результата внедрения экспериментальной модели выступила сформированность уровней подготовленности будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной деятельности. На заключительном этапе педагогического эксперимента проверку полученных данных мы осуществили с помощью λ -критерия Колмогорова-Смирнова. Установлено, что полученные результаты являются статистически значимыми. Полученные данные свидетельствуют о целесообразности реализации в высшем учебном заведении экспериментальной модели и педагогических условий подготовки будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной деятельности. В перспективе дальнейших исследований мы реализуем учебно-методическое и технологическое сопровождение процесса подготовки будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной деятельности на более поздних этапах подготовки.

Ключевые слова: физкультурно-оздоровительная деятельность, физкультурно-оздоровительная среда, физкультурно-оздоровительные мероприятия, будущие учителя физической культуры, структура подготовки, процесс подготовки, экспериментальная модель, педагогические условия.

Petro Dzhurynskyi,

*Doctor of Pedagogy, professor, Head of the Department of
Theory and Methods of Physical Culture and Sport Disciplines,*

Sofia Burdiuzha,

master-degree student majoring in Physical Culture,

*South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
26, Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine*

PEDAGOGICAL ASPECTS OF PREPARING FUTURE PHYSICAL CULTURE TEACHERS FOR PHYSICAL RECREATION ACTIVITIES

Physical recreation activities of a Physical Culture teacher involve implementation of physical recreation, sports, health-saving, recreational and rehabilitation methods into the educational process, which contribute to strengthening, repairing and developing of school students' health, increase of the level of physical fitness and are focused on the formation of physical recreation environment. The following components of training have been determined: motivational, content, technological, reflexive; physical recreation criteria: axiological, cognitive, organisational and activity, assessment and monitoring, physical and behavioural; levels of maturity: high, sufficient, basic, primary. The training process involves the following pedagogical conditions: formation of motivation to perform physical recreation activities; interdisciplinary bonds of physical recreational education and humanities, disciplines of social and economic sphere; implementation of interactive teaching methods into the educational process; involving students in physical recreation activities. The developed model of preparing future Physical Education teachers for physical recreation activities provided gradual implementation of the above mentioned pedagogical conditions. At the cognitive-formative stage students acquired knowledge about modern teaching methods and techniques concerning education of movements culture, health culture, personal and group hygiene, about the main concepts of physical culture and sports. At the reproductive and activity stage students mastered applied skills of physical recreation activities. The creative professional stage involved creative development of project, plans, sets of physical exercises, physical recreation teaching technologies. At the reflexive and assessment stage the acquired knowledge and developed skills of physical recreation activities by students during teaching practice, staying at recreational camps, during conduction extracurricular physical recreation events were put into action. As a result of the experiment the level of future Physical Education teachers' preparedness for physical recreation activities has increased. At the final stage of the pedagogical experiment the obtained data were verified with the help of λ -criterion of Kolmogorov-Smirnov. It has been found that the obtained results are statistically significant; they confirm the purposefulness of the implementation of the developed experimental model and pedagogical conditions of preparing future Physical Culture teachers for physical recreation activities into the educational process of a higher educational institution.

Keywords: physical recreation activities, physical recreation environment, physical recreation events, structure of training, educational process, experimental model, pedagogical conditions.

Подано до редакції 14.10.2016